

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

633

Vragen van het lid **Karabulut** (SP) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht dat Rotterdamse bijstandsgerechtigden verplicht papier moeten prikken als tegenprestatie* (ingezonden 15 oktober 2015).

Antwoord van Staatssecretaris **Klijnsma** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 19 november 2015).

Vraag 1

Wat is uw reactie op de uitzending van De Monitor over de tegenprestatie van zondag 11 oktober 2015?¹

Antwoord 1

In de reportage De tegenprestatie wordt een impressie gegeven van de uitvoering binnen de sociale dienst van de gemeente Rotterdam, ten behoeve van mensen die een bijstandsuitkering aanvragen. Met name wordt het WerkLoont-programma belicht. Door dit programma worden mensen ondersteund en blijven niet in een kaartenbak zitten zonder dat er wordt gekeken waar ze mee geholpen kunnen worden.

Vraag 2

Vindt u het aanvaardbaar dat bijstandsgerechtigden verplicht papier moeten prikken als tegenprestatie voor hun bijstandsuitkering? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet? Hoeveel mensen stromen tijdens het papierprikken door naar een vaste baan?

Antwoord 2

Uit informatie van de gemeente Rotterdam blijkt dat papierprikken onderdeel is van het re-integratieprogramma WerkLoont² en geen activiteit is in het kader van een tegenprestatie.

Uit informatie van Rotterdam blijkt dat in 2014 van de 4700 deelnemers aan WerkLoont, 879 werkzoekenden zijn uitgestroomd naar reguliere arbeid en 1672 deelnemers om andere redenen zijn uitgestroomd. Verder vonden

¹ <http://demonitor.ncrv.nl/sociale-dienst/de-harde-werkelijkheid-van-de-tegenprestatie>

² WerkLoont is een re-integratietraject voor werkzoekenden met een bijstandsuitkering van de gemeente Rotterdam, waarin de deelnemer gedurende maximaal 15 weken meedoet aan groepstraining, huiswerk en werk.

tijdens dit traject 329 werkzoekenden een parttime baan onder bijstandsniveau, als opstap naar volledige uitstroom.

Gemeenten hebben gezien het decentrale karakter van de Participatiewet een grote beleids- en uitvoeringsvrijheid om het participatie- en re-integratiebeleid vorm en inhoud te geven. De uitvoering van het re-integratiebeleid ligt bij het college van burgemeester en wethouders. Uit de Gemeentewet vloeit voort dat de gemeenteraad, naast het vaststellen van de verordening, ook een controlerende taak heeft op de uitvoering ervan.

Vraag 3

Wat is uw reactie op het feit dat de commissaris van SDW, het re-integratiebedrijf dat mensen laat werken zonder loon, afgelopen jaren vier ton wachtgeld ontving? Hoe hoog is zijn vergoeding bij SDW?³

Antwoord 3

Ik heb hierover navraag gedaan bij de gemeente Rotterdam. De gemeente geeft aan dat de gemeente handelt conform de landelijke APPA-regels van wachtgeld van oud-bestuurders. Ik heb geen zicht in de hoogte van de vergoeding van deze oud-bestuurder bij SDW.

Vraag 4

Welke bijdrage ontvangt SDW van de gemeente Rotterdam voor het uitvoeren van de tegenprestatie van bijstandsgerechtigden en de werkzaamheden die deze mensen in het kader van de tegenprestatie verrichten? Wat zijn de kosten die SDW hiervoor maakt?

Vraag 5

Welke kosten maakt SDW voor een traject in het kader van de tegenprestatie? Wat zijn de ontvangsten per traject?

Antwoorden 4 en 5

Van de gemeente Rotterdam heb ik vernomen dat de re-integratiedienstverlening in 2014 is ingekocht via een meervoudige onderhandse aanbesteding van jaarlijks € 1,1 miljoen voor ongeveer 2000 trajecten. Vijf partijen hebben plannen en offertes ingediend. Een van die partijen was SDW en deze won de aanbesteding. De maximale contractwaarde wordt volgens Rotterdam niet overschreden.

Vraag 6

Waaruit blijkt dat werkzaamheden als papierprikken en vegen als additionele arbeid kunnen worden aangemerkt? Op welke wijze kunt u garanderen dat deze werkzaamheden niet leiden tot verdringing van betaalde arbeid?

Antwoord 6

Zoals aangegeven in antwoord op vraag 2 is de werkcomponent (w.o. papierprikken) geen activiteit in het kader van een tegenprestatie. Het maakt onderdeel uit van het re-integratietraject WerkLoont. Volgens de gemeente Rotterdam hebben deze activiteiten geen productiedoelstellingen en de werkzaamheden worden verricht bovenop het reguliere schoonniveau dat de gemeentelijke reinigingsdienst al bereikt. Deze werkzaamheden acht Rotterdam niet loonvormend. De gemeente Rotterdam komt hiermee tot de conclusie dat deze werkzaamheden additioneel zijn. Verdringing van reguliere arbeidsplaatsen op grond van oneerlijke concurrentieverhoudingen moet worden vermeden. De uitvoering van de bijstand vindt plaats op decentraal niveau. De gemeenteraad heeft daarom een belangrijke rol bij het ontwikkelen van beleid: zo stelt zij verordeningen vast en moet in dat stadium aandacht hebben voor het voorkomen van verdringing. Om gemeenten behulpzaam te zijn bij hun verantwoordelijkheid om verdringing van betaald werk te voorkomen, zijn in de Werkwijzer tegenprestatie van de Programmaraad handvatten gegeven hoe dit voorkomen kan worden. Daarnaast heeft de uitkeringsgerechtigde ook mogelijkheden om in bezwaar en beroep te gaan tegen een besluit en/of eventuele knelpunten voor

³ <http://demonitor.ncrv.nl/sociale-dienst/ex-wethouder-rotterdam-kreeg-eur399000-wachtgeld>

te leggen aan een gemeentelijk klachtenloket, een lokale ombudsfunctionaris of een cliëntenraad.

Vraag 7

Wat is uw reactie op het onderzoek van de Rotterdamse ombudsman waaruit blijkt dat bijstandsgerechtigden de tegenprestatie als straftraject ervaren? Vindt u dat de bijstandsgerechtigden in de uitzending op een correcte manier worden bejegend door de gemeente en het re-integratiebedrijf? Zo ja, waarom?⁴

Antwoord 7

Het bedoelde onderzoek van de gemeentelijke ombudsman betreft een onderzoek op eigen initiatief, naar de uitvoeringspraktijk in Rotterdam van re-integratie. Aanleiding voor het onderzoek waren – naar verluid – de verschillende klachten die de gemeentelijke ombudsman ontving van burgers over de wijze waarop zij zich behandeld voelen in het kader van hun re-integratietraject. Dit betreft de lokale uitvoeringspraktijk en past daarom bij de gedecentraliseerde verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de Participatiewet. Het is aan het college van burgemeester en wethouders om hierop te reageren en zo nodig actie te ondernemen. Ik zie hier geen taak voor mij om daar een oordeel over te geven.

In de uitzending DeMonitor wordt een beeld geschetst van de wijze waarop werkzoekenden worden aangespoord om alles in het werk te zetten om zo snel mogelijk een betaalde baan te vinden. De Participatiewet heeft de opdracht aan het college van burgemeester en wethouders gegeven om bijstandsgerechtigden te ondersteunen bij het re-integreren en, indien het college dit noodzakelijk vindt, daarvoor voorzieningen aan te bieden. Er kan daarbij gebruik worden gemaakt van een re-integratiebedrijf.

De ervaren dienstverlening, communicatie en bejegening van de burger zijn eveneens onderwerp van onderzoek geweest van de gemeentelijke ombudsman. De bevindingen en aanbevelingen van de ombudsman zijn besproken met de verantwoordelijke wethouder. Uit het rapport begrijp ik dat verschillende aanbevelingen zijn overgenomen door de gemeente.

Vraag 8

Wat is uw reactie op het groeiend aantal klachten van bijstandsgerechtigden die moeten werken zonder loon? Hoe verklaart u dit?

Antwoord 8

Zoals ik eerder al heb aangegeven in de beantwoording van Kamervragen van de leden Kerstens en Hoogland (PvdA) over re-integratie in Rotterdam (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2014–2015, nr. 2642), is het voor de lokale politiek zaak om signalen over de uitvoering in gemeenten serieus te nemen. Dit vraagt dat die signalen worden nagegaan en op feiten worden beoordeeld. Daarmee ligt de discussie en de verantwoording voor de uitvoering op het niveau waar die naar mijn oordeel hoort, namelijk op het gemeentelijke niveau.

Vraag 9

Hoe verklaart u dat de gemeente Den Haag straatvegers in vaste dienst neemt, terwijl de gemeente Rotterdam er voor kiest om deze mensen met behoud van uitkering te laten werken?

Vraag 10

Bent u het eens met de Haagse wethouder Baldewingsh dat vegen met behoud van uitkering een vorm van «uitbuiting is»? Zo nee, waarom niet?⁵

Antwoorden 9 en 10

Mede ingegeven door de lokale situatie kunnen gemeenten eigen keuzes maken. Dit valt binnen hun verantwoordelijkheid en beleidsvrijheid. Ik verwacht dat gemeenten een wel overwogen afweging maken.

⁴ <http://ombudsmanrotterdam.nl/wp-content/uploads/2015/05/Rapport-re-integratie-ombudsman-Rdam-28-5-2015.pdf>

⁵ <http://denhaagfm.nl/2015/10/07/einde-aan-uitbuiting-vaste-baan-voor-haagse-straatvegers/>

In zijn algemeenheid ben ik van mening dat werken met behoud van uitkering als werkervaring, van betrekkelijk korte duur moet zijn. Het is immers bedoeld om werkervaring op te doen voor iemand die een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. In die zin heeft werken met behoud van uitkering een positieve invloed op de kansen op betaald werk te vergroten.